

Når den bedste løsning også er den billigste

Kommunerne fravælger alt for ofte specialiseret genoptræning til alvorligt hjerneskadede borgere, fordi en plejehjemsplads umiddelbart er billigere. Men på sigt er det en dyr løsning, da specialiseret genoptræning gør hovedparten af de hjerneskadede mere selvhjulpne

KRONIK

Kommunerne er, som alle ved, pressede på pengepungen. Af den grund ses det i stadig større grad, at kommunerne fravælger de specialiserede hjerneskadetilbud og i stedet hjemtager behandlingen af borgere, der har fået alvorlige hjerneskader. Disse borgere får således ingen specialiseret opfølgning på deres hjerneskade, efter de har afsluttet deres ophold på sygehusenes neurologiske afdelinger.

Ikke alene er dette et valg, der giver borgeren en langt ringere chance for at vende tilbage til et liv, der minder om livet, før hjerneskaden indtraf –

det er også et valg, der på langt sigt betyder en væsentligt højere udgift pr. borger. Derudover betyder fravalget af de specialiserede tilbud, at unik viden og oparbejdede kompetencer går tabt, fordi hjerneskadecentrene et efter et må dreje nøglen om på grund af manglende efterspørgsel.

EN HELT ALMINDELIG MAND

Lad os forestille os en almindelig mand i 50'erne, der får en blodprop i hjernen. Blodproppen forårsager en alvorlig hjerneskade, og manden bliver indlagt og gennemgår neurologisk behandling i sygehuset. I tilfælde af alvorlig hjerneskade strækker sygehusbehandlingen sig typisk over de første tre måneder, efter blodpropen indtraf. Herefter bliver manden udskrevet, og det er op til hans hjemkommune at vælge, hvordan mandens videre forløb skal se ud. Vælger mandens hjemkommune at hjemtage hans behandlingsforløb, ser forløbet ofte således ud: Manden er for skadet af sin blodprop til at kunne flytte hjem i egen bolig, fordi hans almene tilstand kræver for meget pleje til, at hans ægtefælle kan tage vare på ham, også selv om hun tilbydes hjælp. Manden placeres derfor på et kommunalt plejehjem og får ekstra hjælp af plejepersonalet på plejehjemmet suppleret af nogle timers genoptræning om ugen. Genoptræningsindsatsen er høj i de første 3-5 måneder – svarende til 4-5 gange kombineret ergo- og fysioterapi om ugen-, hvorefter manden tilbydes såkaldt vederlagsfri fysioterapi, som ordineres af den praktiserende læge 20-30 gange årligt.

Alternativet for den hjerneskadede mand kunne være, at kommunen investerede i et ophold på en specialiseret institution som for eksem-

Allerede efter to år vil man se en økonomisk fordel ved at vælge et specialiseret tilbud frem for plejehjemmet, og man kan efter blot fem år reelt have sparet op mod en million kroner. Penge, som i disse tider kunne gøre god gavn andre steder.

pel Kildebo i Faxe. Kildebo og lignende institutioner råder over specialiserede, tværfaglige teams, der målrettet går ind og arbejder med den enkelte hjerneskadede for at gøre vedkommende så selvhjulpne som muligt. Et gennemsnitligt ophold på Kildebo varer cirka fem måneder. Helt konkret bliver mandens ophold på Kildebo tilrettelagt efter hans individuelle behov for basal funktions-træning (personlig hygiejne, spisetræning, bo-træning mv.), fysioterapi, ergoterapi, talepædagogik og støtte i tilvænningen til den nye livssituation.

Typisk vil en svært hjerneskadet mand som vores eksempel kunne flytte hjem i egen bolig efter endt ophold på Kildebo og derefter nøjes med hjælp i hjemmet. Ifølge Kildebos patientstatistik viser det sig, at to tredjedele er egnede til at flytte hjem i egen bolig efter behandlingsforløbet. Undlader man derimod at benytte et specialiseret tilbud, vil omkring 70 procent have behov for at bo på en institution med 24-timers bemanding, når de forlader hospitalet. Den daglige hjælp, manden ville have brug for i eget hjem efter et ophold på en specialiseret institution, er tilsvarende langt mindre, end hvis man undlader at sætte ind med specialister efter hospitalets neurologiske behandling. Kildebos statistik viser også, hvor stort behovet for hjælp til almen daglig livsførelse (ADL) er for patienterne, når de modtages og når de forlader stedet. Tallene viser, at behovet for hjælp til at blive klar om morgenen (stå op, bad, påklædning og morgenmad) reduceres til en tredjedel af udgangspunktet efter opholdet på Kildebo. Behovet for hjælp om aftenen halveres.

MEN HVAD KOSTER DET?

En mand i 50'erne kan formentlig leve adskillige år efter en hjerneskade, men lad os nøjes med at se fem år frem.

af **KIRSTEN JACOBSEN**, direktør for beskæftigelse, omsorg & kultur i Faxe Kommune

Hvis kommunen vælger selv at håndtere plejen af manden uden brug af et specialiseret neurologisk tilbud, vil udgifterne det første år umiddelbart se mere attraktive ud, end hvis man valgte at sende manden på en institution som Kildebo.

Prisen pr. døgn på Kildebo ligger på små 3.800 kroner, hvilket kan virke som en meget bekostelig affære sammenlignet med en plejehjemsplads. Også selv om opholdet som nævnt i gennemsnit kun varer fem måneder.

En plejehjemsplads koster årligt (i 2010-priser) omkring 485.000 kr. inklusiv pleje, hjælp til ADL (som toiletbesøg, påklædning, spisning mv.) samt fysioterapi. Ser man udelukkende ét år frem, så er det ganske rigtigt billigere at visitere den hjerneskadede mand til denne løsning, da det første års udgift ad den specialiserede vej vil komme op på omkring 710.000 kr.

Men løfter man blikket lidt og ser blot halvandet til to år ud i fremtiden, så vil det faktisk allerede dér give økonomisk pote at satse på det specialiserede tilbud. I hvert fald i de tilfælde, hvor den hjerneskadede kan flytte tilbage i egen bolig, hvilket som nævnt ovenfor er reglen snarere end undtagelsen, når en hjerne-skadet har været gennem et intensivt forløb på Kildebo.

Placerer man manden på plejehjem, vil de årlige omkostninger fremover ligge nogenlunde stabilt, men kommer manden hjem efter et ophold på Kildebo vil man reelt kunne reducere kommunens udgifter til udelukkende at gå til ADL og fysioterapi. Udgifterne til det specialiserede tilbud efterfulgt af pleje i eget hjem vil således hurtigt kunne betale sig i mere end en forstand.

EN KORTSIGTET TANKEGANG

Som nævnt ovenfor vil man allerede efter to år se en økonomisk fordel ved at vælge et tilbud som Kildebo frem for plejehjemmet, og man kan efter blot fem år reelt have sparet op mod en million kroner. Penge, som i disse tider kunne gøre god gavn andre steder. Det er derfor udtryk for særdeles kortsigtet tænkning og økonomisk brandslukning, at tendensen i kommunerne er at vælge plejehjemmet til og de specialiserede institutioner fra. Derfor kan jeg kun på det varmeste opfordre kommunerne til at tænke lidt mere langsigtet, når deres borgere skal placeres efter en erhvervet hjerneskade.

Der er ganske enkelt ingen gode argumenter for ikke at gøre det. <

Økonomien

Kronikkens beregninger er lavet ud fra følgende estimerede forudsætninger, baseret på Faxe Kommunes 2010-priser (afrundede beløb).

Scenarie 1: Plejehjemsplads

Årlig udgift aften/nat, servicearealer, mad: ..... **187.000 kr.**

Årlig udgift til ADL (hjælp 2 timer dagligt): ..... **250.000 kr.**

Ekstra genoptræningsindsats (første 5 mdr. 5t/uge): ..... **42.300 kr.**

Årlig udgift vederlagsfri fysioterapi: ..... **10.000 kr.**

Første år:

(plejehjem, ADL, genoptræning, vederlagsfri fys.) ..... **485.000 kr.**

Efterfølgende år:

(plejehjem + ADL + vederlagsfri fys.): ..... **445.000 kr.**

Scenarie 2: Specialiseret tilbud efterfulgt af pleje i eget hjem

Ophold på Kildebo (157 dage)*: ..... **594.000 kr.**

Årlig udgift til ADL (hjælp 1 time dagligt): ..... **125.000 kr.**

Ekstra genoptræningsindsats (30 uger, 3,5t/uge) ..... **44.400 kr.**

Årlig udgift vederlagsfri fysioterapi: ..... **10.000 kr.**

Første år:

(Kildebo + ADL + genoptræning) ..... **710.000 kr.**

Efterfølgende år:

(ADL + vederlagsfri fys.) ..... **135.000 kr.**

*Pris på Kildebo-ophold er regnet i 2011-priser grundet ændring i takst pr. 1.1.11

Kronikken er et rum for debat og vidensdeling. Der er plads til 7.500 enheder inklusiv mellemrum. Teksten sendes sammen med et portræt til redaktør Tom Ekerøth på tek@kl.dk, som også kan kontaktes på tlf. 33 70 32 94.